

Nro. 45.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden December 8-dik napján 1812-dik
esztendőben.

Haditörténetek.

A' múlt November' 14-dikétől fogva 18 di-
káiig nevezetes verekedések történtek a' *Narew*
vize' leg felsőbb részének job partja és a' *Nie-*
men vize bal partja között, a' melly vidéken
Volkovisk a' nevezetesebb város. Nagyrészt
vettek ezen verekedésben azon *Szakszoniai* sere-
gek is, mellyek a' Fr. Generális *Reynier* ve-
zérlése alatt a' 7-dik Szakasz ármádát teszik, 's
az *Austriai Cs. K.* segítő ármádiával öszszetsa-
tolódva dolgoznak. *Dresdában* már kihir-
dettatott ezen nevezetes verekedésekről a' hivatal
szerént való környülállásos tudósítás, és ennyi-
ben áll: —,

„Minekutánna az *Orosz Generális Tschitscha-*
goff vezérlése alatt lévő ármádától érkezett min-

den tudósítások azt mutatták, hogy ő a' maga útját Slonimen és Nieswiczen által (a' *Minsk* felé menő úton) folytatja: tehát az Austriai és Szakszoniai egyesült seregek' résziről is meghatározott, hogy a' Narew vizén menjenek által, mellyet ők Nov. 5-dikén és 6-dikán, a' Szakszoniaiak t. i. Narewkán és Rudnián által, az Austriaiak pedig *Plosky* mellett, telyesítettek. Mint-hogy azoközben az ellenség nagy erővel nyomúlt *Rudnia* felől a' szövetséges ármáda' hátuljáró tsapatjaira: ezeknek a' magok útjokat *Slonim* felé folytatni lehetetlen vólt, és arra kellett figyelmezniek, hogy hátulról is bátorságba helyeztessék magokat. Oly meggyőződéssel lévén azonközben, hogy a' hátulról nyomuló ellenség nem vólna igen számos: tsak a' 7-dik szakasz ármáda állapotodott-meg, az Austriaiak pedig egész *Slonimig* folytatták útjokat. —

„A' Szakszoniaiak egy nagy recognoscirozás-ra fordították Novemb. 10-dikét a' hátok megett *Swislocz* és *Rudnia* felé, a' melly fordulás miatt a' *Rudnia* felől *Swislocz* felé menő utat elhagyni kéntelenítettetett az ellenség. A' Gen. Major *Gablentzel*őljáró tsapatja valami 40 Kozákokat és *Kalmukot* előltalálván, részszerént levagdalta részszerént elfogdosta őket. Egy más Szakszoniai tsapat egy igen számos ellenséges lovas csoportot megtámadott, 's azt *Swislocz* megé kergetvén, 2 tisztet és 24 embert elfogott. Itt Orosz Generális *Melisseynek* a' levelei, mellyek 3-dik *Essen* és *Sacken* Generálisokhoz voltak intéztetve, elfogattatván, ezekből kitanúlták a' Szakszoniai vezérek, hogy ezen Orosz Generálisoknak seregeik az ő hátok megett állanak. Így

lévén a' környülállások, hogy a' recognoscirozásra kiküldetett tsapatokat ismét öszszehívatni, 's az ágyúknak elvitettetésekre időt nyerni lehessen. Nov. 11-dikén vissza útazott az ármáda Sokiloniky felé, de a' honnét 12-dikben ismét előre indúlt Lapenitza felé. —

„Májor *Watzdorf* Nov. 11-dikén *Rudnia* felé recognoscirozni menvén, őtet az ellenség igen hevesen űzőbe vette, 's tsak seregeinek hidegvérűségek 's ezeknek jóvezéreltetések által menekedhetett meg attól, hogy sokat nem vesztett. Gen. *Reynier* Nov. 13-dikát arra akarta fordítani, hogy az ármáda magát kinyúgodja: hanem az ellenség olly nagy hevességgel réa ütött a' Generálmájor *Gablentz* seregeire, hogy ezek kén-telenék voltiak magokat a' főbb tanyáig *Lapenitza* felé vissza vonni, a' hova az ő segítségekre az ármáda 2-dik Osztálya is eleikbe küldetett. Minthogy ezen Osztály az előtte lévő erdőket az Orosz Gyalogság által már elfoglaltatva találta, ezen erdőkre pedig a' miénknek nagy szükség volt azért, hogy az ellenségnek számosságát tsak valamennyire is kitanúlhassák: erre nézve történt, hogy Gen. *Reynier* ezen erdőknek megtámadtatásokat megparantsolta, mellyekre ehez-képpest az ágyúval és puskával való tüzelés egész estvig folytattatott, 's ezekben az ellenség vissza is nyomattatott, de belőlök egészszen ki nem kergettethetett. Kün a' térségen tsakugyan hátat adni kén-telenítettett az ellenséges lovasság. —

„A' fogságra esett Oroszok azonközben egy szájjal erőssítvén azt, hogy Gen. *Sacken* már a' maga egész seregével megérkezett; az Austriai

ármáda pedig három napi útnyira lévén távol a' 7-dik ármádától: ezen környűlállásokra nézve nem találta Gen. *Reynier* jónak azt, hogy az ellenségnek réá való ütését a' Lapenitzai tanyában megvárja, hanem seregeit azon éjjel 2 óraker útnak indítván, azokat *Wolkowisk* mellé vitte, 's ott őket 14-dikben egy igen jó fekvésű tanyában szállította-meg, a' hol már tsak az a' folytatás fordúlt még is elő, hogy a' fő hadi szállásnak tsak a' szélső vígyázóknál, magában *Wolkowisk*ben lehetett helyet találni. Ez nap a' Gen. *Durette* vezérlése alatt lévő Frantzia Osztály is egészszen megérkezett (*Warschau* felől) a' 7-dik ármádiához. —

„Mint hogy az ellenség ezen ármádának hátulsó részét ezen napokban tsak gyengén kergette, 's átallyában szólván valami nevezetes veredéshez semmi nagy kedvet nem mutatott: annyival véletlenebb módon történt, hogy Nov. 15-dikére vírradó éjjel oly nagy hevességgel réá ütött *Wolkowisk* városára, hogy a' Szakszoniaiaknak szélső vígyázó csoportjaikkal együtt érkezett-bé a' városba. A' fő hadi szálláson lévő sok bagázsia, egy kevés részét kivévn, sakugyan megmentetett. Hogy a' vesztés ezen alkalmatossággal nem nagy volt, tsak annak a' jó rendnek és vitézségnek lehet köszönni, mellyel a' Szakszoniaiak magokat megkülönböztették. —

„Nov. 15-dikén reggel egész hadi rendben jelent-meg az ellenség a' 6-dik ármáda tanyájának bal szárnya ellen, midőn egészen kinyilatkozott az, hogy itt a' Gen. *Sacken* ármádájával legyen dolga a' szövetségeseeknek, a' melly

ármáda egy elfogatott Orosz Kurirnak vallástétele szerint 18,000 gyalogokból és 7000 lovasokból állott. Az ellenséges lovasság 9 óra tájban kezdette el a' verekedést: de a' mellyel a' Szakszoniai lovasság a' maga fél annyi száma mellett is oly eltökéllettséggel szembe szállott, hogy azt a' hegyről egy hid mellé lekergetvén, ott annak sorai között az ágyúk által tökéletes rendtelenséget okozott, melynek az a' jó következése lett, hogy az alatt a' Szakszoniai ármádanak azon szárnya is, melly ellen az ellenség ezen próbát tette, ágyúk által megerőssíthetett, tanyáját megtarthatta, 's az ellenségnek minden további iparkódását semmivé tette. Itt igen ki mutatta magát a' Szakszoniai lovasság; Oberster *Engel* néhány sebet kapott. Tsakugyan meg nem szűnt az ellenség még 16-dikban is tenni a' maga fordulásait a' 7-dik ármáda ellen. Gen. *Reynier* még 14-dikben elküldött vala egy tisztet *H. Schwartzonberghez* oly kéréssel, hogy seregének egy részét küldje a' hetedik ármáda' segítségére, 's az ellenség' jobb szárnyára üssön réá. Így történt, hogy Nov. 16-dikán estve felé, midőn az ellenség a' 7-dik ármádanak bal szárnya ellen éppen a' maga próbatételeit megújította volna, az Austriai sereg' előljáró tsapatjának ágyúi, *Isabelin* felől (a' *Slonimi* úton) meg szólaltak, a' melly közönséges jeladás volt arra, hogy a' hetedik ármáda is réá üssön *Wolkowisk* felől az ellenségre. —

„Négy *Würtzburgi* Kompániák és az *Isle-de-Ré*, és *Mediterranée* nevű *Franzia* Regementeknek 8 Kompániái, minden ágyú-

zó battriák által segítettvén, azonnal kinyomták Wolkowiskból az ellenséget, 's csak az akadályoztatta meg őket abban, hogy a' minden felé hátráló Oroszokat még azon éjjel tovább is nem kergették, hogy megfáradtak volt a' seregek, és hogy az Oroszok ismét meggyújtották ezt a' kisded várost. Látni lehetett, hogy Swiilocz és Rudnia felé fogják az Oroszok folytatni a' magok hátrálásokat: tehát mindent el kellett követnünk, hogy Rudniához vagy ő előtte, vagy leg alább véle együtt megérkezhessünk. Nov. 17-dikén az Austriaiak is (balra) Rudnia felé tértek (a' Slonimi útról). Az ellenség 18-dikra virradó éjjel Rudniához megérkezett, melyhezképest a' mi 7-dik ármádiánk az ellenséges lovaságnak csak a' leg hátulsó tsapatját érthette-bé, mellyre azonnal hevesen rá ütött. Gen. *Reynier* Rudniáig kergette az ellenséget, a' hol ez, hogy bagázsijának még meg lévő részetskéjét is el ne veszesse, a' falú előtt lévő töltést és erdőt gyalogysággal és ágyúzókkal jól megrakta, és ott magát mind addig hathatósan védelmezte, míg estvére az Austriaiak is megérkezvén a' Gen. *Frellich* vezérlése alatt, az ellenségnek job szárnyára rá ütöttek, és őtet hátrálásra kényszerítették. A' *Narcw* vizén a' Rudnia mellett lévő híznak elégettetése vetett véget ezen napon az ellenség' üzetetésének; November' 19-dikét pedig arra rendelte Gen. Gróf *Reynier*, hogy az ellankadt seregek magokat nyugodják-ki. —

„Az Austriaiak, az ő nagyobb számú lovaságoknak segedelme által az Oroszok' bagázsijának nagy részét elvették. Azon Oroszok' szá-

ma, kiket a' hetedik ármáda és az Austriaiak Nov. 18-dikáig elfogtak, réá megy 2500-ra: de még akkor is hoztak - bé foglyokat, mikor Nov. 19-dikén ezen tudósításokkal Kapitány Czerrini Dresda felé útnak indúlt. A' Szakszoniaiak' hól-takból és sebésekből álló vesztese, a' mi az altiszteket és közembereket illeti, még nem szám-láltatott volt öszsze; a' tisztek' vesztese ennyi-ben allott: —

„Elestek 4 All-Hadnagyok. — *Sebet kaptak* az Obersteren kezdve lefelé az All-Hadnagyig 23 tisztek, kik között egy Oberster és két Ma-jorok vannak. — *Elfogattattak*, 3 Kapitányok, kik között Kapitány *Schwert* igen terhesen meg-sebesedve, Kapitány *Köhritz* pedig az útnan megbetegedve. — (Mit veszettek a' Frantziák, erről ők magok fognak az ő Bülletinjekben tu-dósítást tenni).

Ugyan ezen verekedésekről e'képpen írtak *Warschauból* Nov. 24-dikén j — „

„Az Austriai és Szakszoniai ármádák, mel-lyek mostanság Frantziák által is megerössített-tek vala, ismét győzedelmeskedtek a' Volhiniá-ból érkezett Orosz seregeken. Admirális *Tschitshagoff*, a' ki útját *Slonim* felé vette vala, a' szövetséges seregektől hátúlról üzetetett: midőn azonközben Orosz Generális *Sacken*, a' ki Brescz és Kobryn mellett 25 ezer emberekkel oly ren-deléssel hátra hagyattatott vala, hogy Volhiniát fedezze, más oldalról a' szövetséges seregeknek hátok megé ment. Az ő előljáró tsapatja Nov. 15-dikén a' szövetségesek által megveretett, mi-dőn 500 Oroszok estek fogságra. Nov. 16-dikán

Gen. Gróf *Reynier* Wolkowiskban az ellenség-
re réá ütven, ezen várost egy Frantzia Brigáda
bajonétokkal elfoglalta, a' hol 800 Oroszok es-
tek-el, és 4 százan estek fogságra. Az Austriai
ármáda H. Schwartzenberg által két részre oszt-
tatván, annak egy része az ellenség' hátára ü-
tött, 's annak majd minden bagázsáját 's ispo-
tályait elfogta sok, munitzióval és egyéb szeke-
rekkel egyetemben. Nov. 17-dik és 18-dik nap-
jain is szünet nélkül kergettettek az Oroszok.
Az ő vesztesék ezen verekedésekben a' holtakat
sebeseket, és elfogattakat öszszeszámlálván,
leg alább 5000 emberekre megy. Úgy látszik,
hogy *Volhynia* felé folytatja hátrálását az Orosz
vezér Gen. *Sacken*. Őtet hathatósan kergeti Gen.
Gróf *Reynier*.

Wilna. Nov. 5-dikén: — „Ide naponként
érkeznek a' Nov. 14-dikétől fogva 18-dikáig *Wol-
kowisk* mellett folyt verekedéseket illető környül-
állásosabb tudósítások. Hértzeg Schwartzenberg-
nek ezen hadi munkája, 's a' hetedik ármádá-
nak azon álbátatossága, mellyel a' leg alább is
25,000 emberekből álló Orosz Osztálynak három
napokig tartott réá való ütéseit vissza verték, né-
kik nagy ditsőségekre szolgált. A' hadi fog-
lyok' száma, kik még most is hozattatnak-bé,
rendkívül való. Ezt az egész Orosz sereget úgy
lehet tartani, mint a' melly egészszen el van
szélesztve.

* * *
Az Oktober' 18-dikáig Frantzia Marschal *St
Cyr* és Orosz Gen. Lieutenánt Gróf *Wittgen-
stein* között a' *Düna* vizének bal partja fe-
lől folyt verekedésektől fogva, semmi újabb tör-

tínetekről való tudósítások nem fordultak elő a' közönséges levelekben. Tsak enuyit említettek ezen napokban a' *Wilnai* levelek, hogy a' *Marchal St. Cyr* előljáró tsapatjának egy része *Bre-czynába* bément. (Ez a' helység találhatik a' *Polotzk*ból *Minsk* felé jövő egyenes útat középtá-jou-keresztül vágó erdőnek *Minsk* felé néző szé-lénél). —

A' *Frantzia* nagy ármádánál lévő *Helvétus* Regimentekről, mellyek ugyae ezen *Marchal St. Cyr* ármádájához tartoznak, azt olvastuk volt nem régen, hogy ezek a' *Polotzk* mellett a' múlt *Augustus*' 17-dikén és 18-dikán történt ve-rekedésekben semmi kárt nem yallottak, mint-hogy még nem érkeztek volt meg oda; most el-lehen azt olyassuk a' *Helvétziai* tudósításokban, hogy *Oktober*' 18-dikán, és az azt kövelett napokon ezek is nagy részt vettek *Polotzk* kö-rül a' *Düna* bal és job partjain folyt verekedé-sekben: —

„A' mi 2 dik számú regimentünktől érke-zett magános levelek említik (így szóllanak a' *Helvétus* tudósítások), hogy ezen Regimentünk kitettzőleg megkülömböztette magát *Polocz*k mellett az *Oktober*' 18-dikán történt tsatában: de rendkívül sokat is vesztett. Másfél órányi idő alatt, míg a' sokkal nagyobb ellenséges erőnek ellene állott, a' Regimentnek fele megöletett vagy megsebesedett. Ötven tisztek között 34-gyen es-tek-el vagy sehesedtek-meg. Az utolsók közt volt a' Regiment' *Oberstere Castella* is, ki alatt két ló esett-el, 's a' ki azután a' maga megse-besedett tiszt társaival *Wilnába* útazott-el. Egy

Helvétziai más levél így ír ugyan ezen tárgyról: —,

„A' Helvétziai két első Regimentek ditsőséggel fedték - bé magokat az Oktober' 18-dikán Polotzknál történt verekedésekben, a' hol az ellenségnek számos lovasságát három versben verték vissza leg kisebb megrettenés nélkül, 's a' nélkül, hogy tsak egy nyomot is hátráltak volna az ellenség előtt. Marschal *St. Cyr* e'képpen szóllott a' tsatázó mezőn ezen Regimentjeinkről: Eonél szebben a' Helvétziai régi ditsösséget fenn tartani lehetetlen volna!,,

Valamint a' fenn előhozott *Dresdai* és *Wilnai* tudósítások úgy minden egyéb levelek is mutatják, hogy Orosz vezér *Tschitschagoff* ármádájának nagyobb részével a' *Minski* úton ment el, és tsak egy Osztályt hagyott hátra *Wolhyniának* fedezésire a' Gen. *Sacken* vezérlése alatt. Hova mehetett - el és hova érkezhett - meg ő maga eddig a' fő ármádjával, erről még mind ez ideig nem érkeztek semmi tudósításaink. Hogy Generális *Frimont* *Nieswitzben* egy számos Kozák tsoportot meglepven, azt nagyrészt elfogta, közönséges újságban olvassuk, de a' történetnek sem napja, sem egyéb környűlállásai nem említettnek.

Hasonló módon említettik, hogy a' *Riesch* Dragonyos Regimentjének Oberstere Báro *Scheiter* a' maga Regimentjének három Svadronjaival és 80 Huszárokkal *Pinsk* mellett az *Ukraniái* 4-dik számú Orosz Regimentet, midőn az éppen a' *Tschitschagoff* ármádájához akarta volna magát tsatolni, előtalálván, az egész Rege-

mentet rész szerént elfogta, rész szerént öszszovagdalta.

A' Riga mellett folyó környülállásokról ezeket olvassuk. — Az eddig volt Komendáns 2-dik *Essen* helylyébe Marquis *Paulucci* neveztetett Rigai Kommendánsá, a' ki onnét Nov. 15-dikén kiiltvén, a' szövetséges seregeknek *Neigur*, *Walhof*, és *Friedrichstein* mellett álló tanyájokig elő nyomúlt. A' szövetséges seregek' vezére Fr. Marschal *Macdonald* megparántsólta ezeknek, hogy magokat *Paulucci* előtt mindenfelől vonják vissza, és őtet mind addig tsalogassák, míg tsak lehet. *Paulucci* használta a' maga ellenségének hátrálását, 's Nov. 16-dikán egész nap nyomúlt utánna. Nov. 17-dikén ezonközben egyszerre megállította M. Macdonald a' maga seregeit, 's a' *Paulucci* 8 Batalionjait ezen napon és Nov. 18 dikán is kergette és semmivé tette. A' szövetséges seregek 1500 Oroszokat fogtak - el, a' kik között 28 tisztek találtnak. Ők magok az Oroszokhoz képpest igent keveset veszettek. *Paulucci* vissza nyomattott Riga felé.

A' Frantzia nagy ármádától egy tiszt indúlé útra mint Kurir Novemb. 8-dikán (ezeket olvassuk a' Hamburgi újságban), a' ki éppen akkor indúlt. el onnét, mikor *Napoleon* Császár a' nevezett napon a' maga fő hadi szállásával *Smolenskbe* megérkezett. — „Ő (ezeket mondja az említett tiszt) szemével láthatta ő Felségét, és meggyőződhetett a' felől, hogy ő F. g. soha nem volt egészegebb, mint most. Az ármáda

is leg jobb állapotban volt. Az útatásra kedvező idő járt. Az ellenség sem tett valamely nevezetes akadályt eleibe, ha szintén úgy mutatta is eleinten, hogy alkalmatlankodni akar mozgólásainknak, de a' melly iparkodástól elment mint látszik a' kedve azolta, hogy vagy két olyan hathatós letzkét kapott, a' millyen volt az Oktober 25-dikén Maloi - Jaroslavec mellett történt verekedés is, a' hol sokat vesztek az Orosz tsapasok. Az eránt, hogy seregeink téli kvártélyokra szállítassanak, hathatósan beszeleni kezdettek, és ez már most nem is halaszthatik tovább. Itt az esztendőnek ezen részében nagy hideg szokott lenni, 's nagyon lehet tudálni, hogy a' kemény tél még most el nem következett. A' bűnda, mellybe katonáink öltözködve vannak, különös elegybelegységet okoz köztök. A' mennyi erre alkalmas bőrt valahol csak össze szerezhettek seregeink, el nem múltatták mind össze gyűjteni és haszonra fordítani, a' nélkül, hogy kitsáváltatásokat is megvárták volna. Tsak meleget tartson, a' szépségit most felejteni lehet, 's a' többi."

Utolsó Jegyzések.

A' Hertzeg Schwartzenberg armádájától Dec. 6-dikán estve egy Kurir érkezett ide *Bétsbe*, a' ki Nov. 22-dikén indult - el a' fő hadi szállástól. A' *Wolkowski* verekedésekről hozott hivatal szerint való tudósításokat, mellyekkel reménységünk szerint a' jövő pénteken mi is szolgálhatunk. A' Cs. K. seregek rendkívül kevés kárt vallottak az Orosz Gen *Sacken* ellen való verekedésben, minthogy éppen a' győzedelemnek meghatározására és a' leg nagyobb reodetlenségben lévő ellenség' kergetétére érkeztek - meg a' tsatározó mezőre.

J o b b í t é s.

A' 43-dik számú M. Kurir' első lapján a' 2-dik sorban ezen szót Udvari Mester, így kell olvasni: Udvari *Fő Lovászmester*.